

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

**DĖL DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
2019 METŲ ATASKAITOS PATVIRTINIMO**

2021 m. balandžio 1 d. Nr. PR-51
Druskininkai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 35 punktu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 5 dalimi, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsnio 2 dalimi ir Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, Druskininkų savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2019 metų ataskaitą (pridedama).

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka

Savivaldybės meras

Ričardas Malinauskas

PATVIRTINTA
Druskininkų savivaldybės tarybos
2021 m. balandžio 1 d. sprendimu Nr. T1-51

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
2019 M. ATASKAITA

Ataskaitą rengė:

Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos
biuro vadovė Inga Kostina

Visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči
visuomenės sveikatos stebėseną: Sandra Naujalė

DRUSKININKAI, 2021

TURINYS

<u>IVADAS</u>	4
<u>DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS</u>	5
<u>DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS DEMOGRAFINĖ SITUACIJA</u>	13
<u>DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ</u>	16
<u>DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS RODIKLIŲ, ATSPINDINČIŲ GERIAUSIĄ SITUACIJĄ, ANALIZĖ</u>	22
<u>IŠVADOS</u>	24
<u>REKOMENDACIJOS</u>	25

IVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Druskininkų savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“.

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Pagrindinis visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje dokumentas – Lietuvos sveikatos programa (LSP), kurioje nustatyti nacionaliniai sveikatos stiprinimo veiklos tikslai ir uždaviniai, kurie būtini siekiant įgyvendinti Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“. Programoje iškeltas 1 strateginis tikslas ir 4 tikslai bei jų uždaviniai.

Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai.

Keturi tikslai:

1. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.
2. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.
3. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą.
4. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

2019 metais rodiklių sąrašė neapima socialinės rizikos šeimų skaičius 1000 gyventojų rodiklis, kadangi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. A1-296 nuo 2018 m. liepos 1 d. naikinama Socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaita ir šios apskaitos tvarka.

Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos, gyventojų duomenų šaltiniais bei Higienos instituto sveikatos informacijos centro parengtais leidiniais:

- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
- Registrų centro duomenimis;
- Higienos instituto sveikatos informacijos centro duomenimis;
- „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m.“;
- „Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo rekomendacijomis“;
- Vilniaus teritorinės ligonių kasos statistikos duomenimis;
- Druskininkų socialinių paslaugų centro duomenimis.

Kasmet savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita ir probleminės sritys turi būti suderintos su savivaldybės gydytoju. Duomenys ataskaitai gaunami gruodžio–sausio mėnesiais. Ataskaitos pateikimo terminai tarybai yra iki kovo mėnesio posėdžio, Higienos institutui – iki gegužės 1 d.

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Rutiniais metodais ir per atrankinę apklausą surinktų savivaldybės pagrindinių rodiklių reikšmės vaizduojamos taikant „šviesoforo“ principą – nuo geriausio rodiklio **žalio**, per **geltoną** prie blogiausio rodiklio **raudono**. Iš viso analizuojama 50 rodiklių (2 jau nebeteikiami).

- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, žymimos žalia spalva;
- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją, žymimas raudona spalva;
- Likusių 36 savivaldybių rodiklių reikšmės žymimos geltona spalva.

Druskininkų savivaldybė priskiriama prie mažą gyventojų skaičių turinčių savivaldybių (mažiau nei 20 000), ir tokių savivaldybių Lietuvoje iš viso 2019 metais buvo 18. Todėl svarbu vertinti ir absoliučius skaičius, nes dėl mažo gyventojų kiekio, rodikliai yra „jautrūs“. Standartizuotiems, išvestiniams ir iš savivaldybių gaunamiems rodikliams taikomas 3 metų paprastasis aritmetinis vidurkis ($\frac{R_{t-2} + R_{t-1} + R_t}{3}$, kai R – rodiklis, t – kalendoriniai metai), o visiems – 3 metų slankusis vidurkis

$\frac{A_{t-2} + A_{t-1} + A_t}{P_{t-2} + P_{t-1} + P_t}$, kai t – kalendoriniai metai, A – atvejai, P – populiacija. Mažų savivaldybių rodiklių vidurkiai vėliau lyginami su kitų savivaldybių bei Lietuvos paskutinių metų (2019) duomenimis.

Atsižvelgiant į Lietuvos sveikatos strategijos iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis, matoma, kad Druskininkų savivaldybėje 2019 metais rodikliai yra **geresni** nei Lietuvos vidurkis, šiuose uždaviniuose:

2.1 Uždavinio „kurti saugias darbo ir sveikas buities sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą“ rodikliai:

- „Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe“
- „Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis“.

3.2 Uždavinio „Skatinti sveikos mitybos įpročius“ rodiklis:

- „Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis“.

4.2 Uždavinio „Plėtoti“ sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą“ rodiklis:

- „Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyventojų“.

4.3 Uždavinio „Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą“ rodikliuose:

- „Kūdikių mirtingumas“;
- „2 metų amžiaus vaikų MMR1 skiepavimo apimtys“;
- „1 metų amžiaus vaikų DTP3, poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos skiepavimo apimtys“;
- „Tikslinės populiacijos (6–14 m.) dalis, dalyvavusių vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis, programoje“;
- „Vaikų, neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis“.

Druskininkų savivaldybėje rodikliai, kurie yra **prastesni** nei Lietuvos vidurkis, yra šie:

3.1 Uždavinio „Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą“, rodikliai:

- „Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu“;
- „Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais“;
- „Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais“.

4.1 Uždavinio „Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais“ rodiklis:

- „Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1000 gyventojų“.

4.2 Uždavinio „Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą“ rodiklis:

- „Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius“.

4.4 Uždavinio „Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę“ rodiklis:

- „Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje“.

Likusios rodiklių reikšmės patenka į geltonąją, vidutinę, zoną:

Strateginis tikslas:

- „Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė“,
- „Išvengiamas mirtingumas“.

1.1. Uždavinio „Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą“ rodikliai:

- „Mirtingumas dėl savižudybių 100 000 gyventojų“;
- „Standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių 100 000 gyventojų“;
- „Bandymų žudytis skaičius 100 000 gyventojų“;
- „Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 vaikų“;
- „Ilgalaikio nedarbo lygis“;
- „Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyventojų“.

1.2. Uždavinio „Sumažinti socialinę ir ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu“ rodikliai:

- „Mirtingumas dėl išorinių priežasčių 100 000 gyventojų“;
- „Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių 100 000 gyventojų“;
- „Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 gyventojų“;
- „Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyventojų“;
- „Sergamumas tuberkulioze 100 000 gyventojų“.

2.1. Uždavinio „Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą“ rodikliai:

- „Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyventojų“;
- „Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyventojų“.

2.2. Uždavinio „Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį“ rodikliai:

- „Mirtingumas ir standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo 100 000 gyventojų“;
- „Mirtingumas ir standartizuotas mirtingumas dėl nukritimo 100 000 gyventojų“.

2.3. Uždavinio „Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių“ rodikliai:

- „Mirtingumas ir standartizuotas mirtingumas dėl transporto įvykių 100 000 gyventojų“;
 - „Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių 100 000 gyventojų“;
 - Transporto įvykiuose patirtų traumų skaičius 100 000 gyventojų.
- 2.4. Uždavinio „Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą“ rodiklis:
- „Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km“.
- 3.1. Uždavinio „Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą“, rodikliai:
- „Mirtingumas ir standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu“;
 - „Nusikalstamos veiklos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai) 100 000 gyventojų“.
- 4.1. Uždavinio „Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais“ rodiklis:
- „Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1000 gyventojų“;
- 4.2. Uždavinio „Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą“ rodikliai:
- „Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui“;
 - „Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyventojų“;
 - „Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis 100 000 gyventojų“.
- 4.3. Uždavinio „Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą“ rodiklis:
- „Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyventojų“.
- 4.4. Uždavinio „Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę“ rodikliai:
- „Mirtingumas ir standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyventojų“;
 - „Mirtingumas ir standartizuotas mirtingumas nuo piktybinių navikų 100 000 gyventojų“;
 - „Mirtingumas ir standartizuotas mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų 100 000 gyventojų“;
 - „Sergamumas II tipo cukriniu diabetu 10 000 gyventojų“;
 - „Tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje“;
 - „Tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš PSD biudžeto lėšų, finansavimo programoje“;
 - „Tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje“.

Žemiau pateiktoje 1 lentelėje nurodomi rodikliai su reikšmėmis.

1 lentelė. Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis 2018 m.	Savivaldybės rodiklis 2019 m.	Savivaldybės rodiklis (abs. sk.)	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė / Lietuva	
<i>Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumų</i>								
1.	Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (metai)	72,5	79,07	79,07	76,4	70,7	79,1	1,03 (0,99)
2.	Išvengiamas mirtingumas (proc.)	31,2	29,5	86	31,7	22,1	39,9	0,93 (0,93)
<i>1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį</i>								
<i>1.1 Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą</i>								
3.	Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų (asmenys)	56,5	10,4	2	23,5	0,0	97,8	0,44 (1,31)
3.1	Standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų (asmenys)	62,7	6,8		23,0	0,0	119,4	0,30 (6)
3.2	Bandymų žudytis (X60-X64, X66-X84) skaičius 100 000 gyventojų	20,5	41,6	8	37,1	3,0	121,4	1,12 (1,15)
4.	Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 vaikų (asmenys)	95,0	90,5	127	68,2	35,2	273,0	1,33 (1,36)
5.	Socialinės rizikos šeimų skaičius 1000 gyventojų (šeimos)	1,1						
6.	Ilgalaikio nedarbo lygis (asmenys)	2,4	2,1	243	1,9	0,3	6,4	1,11 (1,3)
7.	Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyventojų (asmenys)	-5,3	-12,4	-133	0,0	-34,8	28,4	-15,7
<i>1.2 Sumažinti socialinę ir ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu</i>								
8.	Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y89) 100 000 gyventojų (asmenys)	133,5	62,4	12	85,7	28,6	195,5	0,73
8.1	Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00+Y89) 100 000 gyventojų (asmenys)	138,4	53,4		83,6	20,9	215,7	0,64 (1,14)
9.	Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 gyventojų (asmenys)	163,7	187,6	356	146,6	42,0	350,4	1,28 (1,18)
10.	Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyventojų	22,3	20,3	390	23,1	1,7	81,9	0,88 (0,98)
11.	Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyventojų (asmenys)	5,1	31,2	6	36,0 (31,3)	0	100,9 (79,6)	0,66

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis 2018 m.	Savivaldybės rodiklis 2019 m.	Savivaldybės rodiklis (abs. sk.)	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė / Lietuva	
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką								
<i>2.1 Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą</i>								
12.	Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų	0,9	0,0	0	1,0	0,0	2,9	0,00 (0,59)
13.	Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyventojų	104,3	152,5	70	145,7	92,6	197,2	1,05 (0,87)
14.	Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyventojų	62,8	66,7	77	61,6	42,2	146,4	1,08 (1,1)
15.	Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00–A09) 10 000 gyventojų	45,7	14,0	27	72,0	0,0	118,7	0,19 (0,4)
<i>2.2 Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį</i>								
16.	Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W00-W19) 100 000 gyventojų	10,3	0,0	0	4,9	0,0	24,2	0,00 (1,74)
16.1	Standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65-W74) 100 000 gyventojų	10,9	0,0		4,8	0,0	25,2	0,00
17.	Mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyventojų	10,3	20,8	4	15,5	0,0	73,3	1,34 (0,77)
17.1	Standartizuotas mirtingumas dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyventojų	8,3	18,5		15,2	0,0	123,5	1,22
<i>2.3 Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių</i>								
18.	Mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V99) 100 000 gyventojų	20,5	5,2	1	7,7	0,0	48,5	0,68 (1,34)
18.1	Standartizuotas mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V99) 100 000 gyventojų	23,9	4,3		7,6	0,0	58,9	0,57
19.	Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyventojų	0,0	5,2	1	2,3	0,0	13,5	2,26 (1,52)
20.	Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyventojų	97,5	78,0	15	66,7	8,8	163,6	1,17 (1,18)
<i>2.4 Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą</i>								
21.	Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.	984,0	975,0		970,0	29,7	34386,4	1,01 (1,02)
22.	Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.)	94,7	94,7		nėra	13,1	99,2	nėra
23.	Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.)	89,6	89,6		nėra	0,9	99,2	nėra

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis 2018 m.	Savivaldybės rodiklis 2019 m.	Savivaldybės rodiklis (abs. sk.)	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė / Lietuva	
<i>3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą</i>								
<i>3.1 Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą</i>								
24.	Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu (F11-F12, F14-16, F19, X41-X42, X61, X61-X62, Y11-Y12) 100 000 gyventojų	0,0	0,0	0	2,9	0,0	12,6	0,00 (0,59)
24.1	Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu (F11-F12, F14-F16, F19, X42, X61, X61, X62, Y11, Y12) 100 000 gyventojų	0,0	0,0		3,0	0,0	16,2	0,00
25.	Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15) 100 000 gyventojų	25,7	46,8	9	19,1	0,0	79,5	2,45 (1,79)
25.1	Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15) 100 000 gyventojų	21,9	42,6		18,5	0,0	71,4	2,30
26.	Nusikalstamos veiklos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai) 100 000 gyventojų	56,5	57,2	11	74,1	0,0	350,0	0,77 (0,6)
27.	Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiiais	145,4	136,5	1 licencija	199,2	70,1	395,0	0,69 (0,69)
28.	Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	117,4	142,5	1 licencija	171,3	49,9	374,3	0,83 (0,67)
<i>3.2 Skatinti sveikos mitybos įpročius</i>								
29.	Kūdikių, išimtinai žindyti iki 6 mėn. Amžiaus, dalis (proc.)	46,9	49,3	70	37,8	1,4	62,1	1,30 (1,27)

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis 2018 m.	Savivaldybės rodiklis 2019 m.	Savivaldybės rodiklis (abs. sk.)	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė / Lietuva	
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius								
<i>4.1 Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais</i>								
30.	Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1000 gyventojų	31,0	34,0	654	31,4	15,5	56,8	1,08 (1,08)
31.	Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1000 gyventojų	9,1	9,4	153	7,0	3,4	10,5	1,34 (1,33)
<i>4.2 Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą</i>								
32.	Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	1,8	1,8	133	2,0	1,6	6,0	0,90 (0,86)
33.	Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyventojų	9,2	8,8	17	7,2	2,5	13,5	1,22 (1,3)
34.	Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	9,4	10,1	10	9,5	6,6	11,8	1,06 (1,01)
35.	Neteko galios nuo 2018-01-01	0						
36.	Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyventojų	0,5	5,2	1	5,7 (3,3)	0	14,5 (13,1)	1,04
37.	Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B22, B23 (B23.0-B23.2, B23.8), B24, Z21, A50 (A50.0-A50.7, A50.9), A51-A53, A54 (A54.0-A54.6, A54.8-A54.9), A56 (A56.0-A56.4, A56.8)) 100 000 gyventojų		0	1	2	0	4,9	0,00 (0,33)
<i>4.3 Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą</i>								
38.	Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyvų kūdikių	0,0	0,0	0	3,3	0,0	16,7	0,00 (0,00)
39.	2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc.	92,7	100,0	170	92,7	86,4	100,0	1,08 (1,05)
40.	1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.	93,1	98,3	169	92,1	66,7	100,0	1,07 (1,05)
41.	Tikslinės populiacijos (6–14 m.) dalis, dalyvavusių vaikų krūminių dantų dengimo silantantinėmis medžiagomis programoje, proc.	46,3	52,1	672	15,0	1,6	57,0	3,47 (3,75)
42.	Vaikų, neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	26,5	28,7	384	20,0	9,5	30,9	1,44 (1,3)
43.	Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyventojų	7,9	0,0	0	3,9	0,0	14,0	0,00 (0,67)
<i>4.4 Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę</i>								
44.	Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyventojų	995,8	888,7	171	748,0	400,9	1466,6	1,19 (1,27)
44.1	Standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) rodiklis 100 000 gyventojų	785,8	681,2		733,0	575,7	1467,1	0,93
45.	Mirtingumas nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C97) 100 000 gyventojų	379,8	337,8	65	287,8	199,4	439,9	1,17 (1,15)

45.1	Standartizuotas mirtingumas nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C97) 100 000 gyventojų	323,7	273,3		273,5	210,0	366,2	1,00
46.	Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyventojų	148,9	166,3	32	176,1	28,6	568,2	0,94 (0,89)
46.1	Standartizuotas mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyventojų	114,8	128,1		172,4	48,1	455,9	0,74
47.	Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	60,6	66,0	127	61,2	29,4	106,8	1,08 (0,92)
48.	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje	37,5	43,3	1528	52,9	18,4	73,2	0,82 (0,79)
49.	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje	52,7	58,4	2655	56,4	31,3	78,8	1,04 (1)
50.	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje	40,1	46,5	3324	56,3	32,3	69,4	0,83 (0,75)
51.	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje	45,1	53,1	2461	48,2	28,2	66,3	1,10 (1)

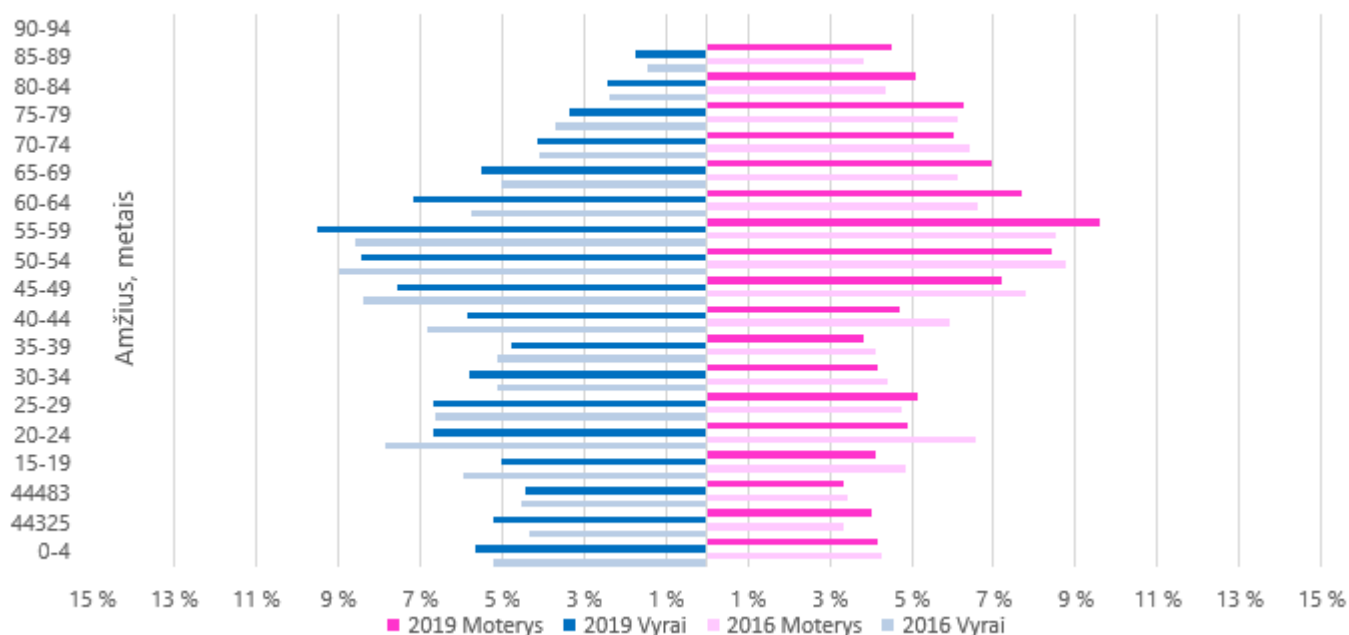
DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Druskininkų savivaldybėje gyventojų skaičius 2019 m. mažėjo. Gyventojų registro duomenimis, 2020 m. sausio 1 d. Druskininkų savivaldybėje gyveno 21 625 asmenys (255 asmenimis mažiau). Statistikos departamento duomenimis, 2019 metais Druskininkų savivaldybėje vidutiniškai gyveno 19 360 gyventojai, 245 asmenimis mažiau nei 2018 metais (2 lentelė)

2 lentelė. Gyventojų skaičius Druskininkų savivaldybėje 2016–2019 m.

Metai	Gyventojų skaičius Druskininkų savivaldybėje sausio 1 d. <i>Šaltinis: Gyventojų registras</i>	Vidutinis metinis Druskininkų savivaldybės gyventojų skaičius <i>Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas</i>
2016	23 163 ↓	20 400 ↓
2017	22 861 ↓	20 041 ↓
2018	22 324 ↓	19 605 ↓
2019	21 880 ↓	19 360 ↓
2020	21 625 ↓	-

Druskininkų savivaldybės gyventojų sudėtį pagal amžių ir lytį išsamiai atspindi demografinis medis, kuriame gyventojai suskirstyti penkmetinėmis amžiaus grupėmis. Lyginamas laikotarpis 2016 ir 2019 metų (1 pav.). Iš visų Druskininkų savivaldybėje 2019 metais gyvenusių žmonių, vyrų dalis yra 43,88 proc., moterų – 56,11 proc. Pagal amžiaus grupes, didžioji dalis gyventojų yra 45 metų ir vyresni.

1 pav. Druskininkų savivaldybės gyventojų demografinis medis 2016 / 2019 metais (*Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas*)

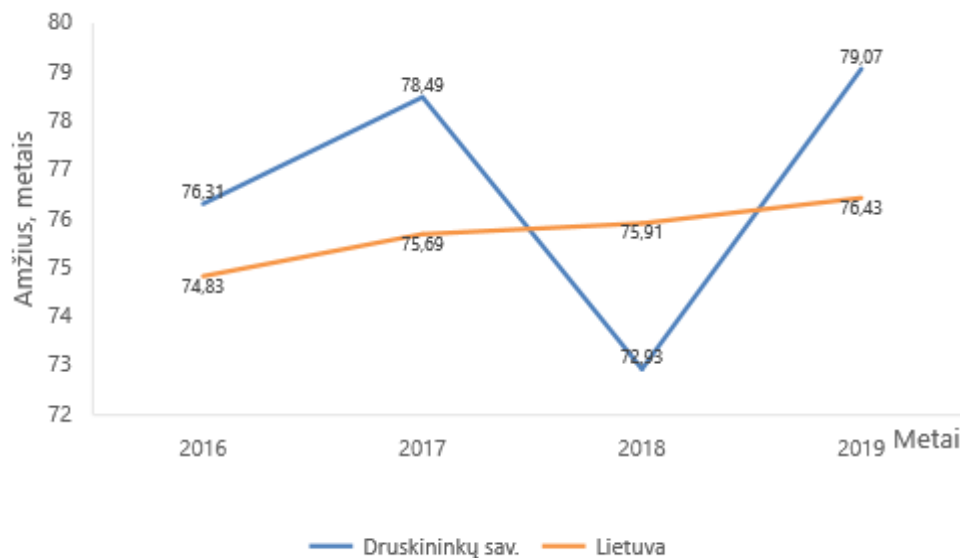
Gyventojų sudėtis Druskininkų savivaldybėje pagal administracinę teritoriją kito nežymiai: 2019 metais 63,06 proc. gyventojų gyveno mieste (2018 m. tokių buvo 63,46 proc.) ir 36,94 proc. kaime (2018 metais 36,54 proc.).

3 lentelė. Vidutinis gyventojų pasiskirstymas Druskininkų savivaldybėje pagal administracinę teritoriją 2016–2019 m.

	2016	2017	2018	2019
Miestas	13226	12790	12441	12209
Kaimas	7174	7251	7164	7151
Iš viso	20400	20041	19605	19360

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

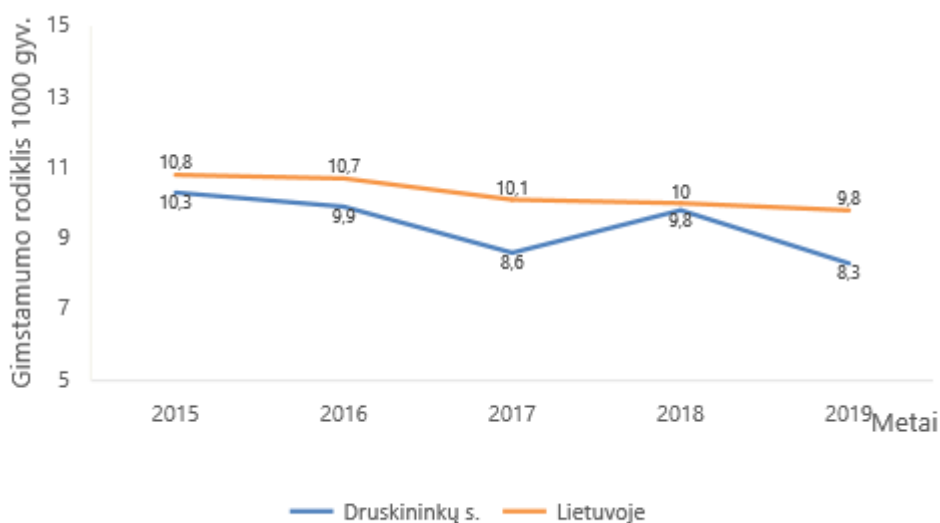
2019 metais Druskininkų savivaldybėje vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė pailgėjo iki 79,07 metų (2 pav.). Tai aukščiausia pasiekta reikšmė nuo 2010 metų, kai Statistikos departamentas šį rodiklį Lietuvoje pradėjo fiksuoti. Vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės rodiklis geriausiai atspindi pagrindinį gyventojų sveikatos rodiklį, kadangi parodo bendrą rizikos veiksnių poveikį, ligų paplitimą, gydymo ir profilaktinių programų veiksmingumą. Tai tikimybinis rodiklis, rodantis, kiek vidutiniškai metų gyvens kiekvienas gimęs 2019 metais žmogus, jeigu visą būsimą tiriamosios kartos gyvenimą mirtingumo lygis kiekvienoje gyventojų amžiaus grupėje nekis. Šiam rodikliui skaičiuoti naudojamas mirusių asmenų skaičius pagal amžių ir vidutinis metinis gyventojų skaičius pagal amžių.

2 pav. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė Druskininkų sav. ir Lietuvoje 2016–2019 metais.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2019 metais Druskininkų savivaldybėje gimstamumas siekė 8,3 / 1000 gyv. (3 pav.) Iš viso Druskininkų savivaldybėje 2019 metais gimė 159 vaikai.

3 pav. Gimstamumo rodiklis 1000 gyventojų Druskininkų savivaldybėje 2015–2019 metais.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2019 metais Druskininkų savivaldybėje mirė 292 asmenys. Bendras mirtingumo rodiklis nuo 2015 metų mažėjo, 2019 metais siekė 15,2 mirčių / 1000 savivaldybės gyventojų (4 pav.).

4 pav. Mirtingumo rodiklis 1000 gyventojų Druskininkų savivaldybėje 2015–2019 metais. *Šaltinis:*

Lietuvos statistikos departamentas

Pagal mirtingumo priežastis, Lietuvoje daugiausia žmonių miršta nuo kraujotakos sistemos ligų, piktybinių navikų, virškinimo sistemos ligų. Šios mirčių priežastys dominuoja ir Druskininkų savivaldybėje. 2019 metais, statistikos departamento duomenimis, Druskininkų savivaldybėje nuo širdies ir kraujagyslių ligų mirė 171 asmuo, nuo piktybinių navikų – 65 asmenys, nuo virškinamojo trakto ligų – 14, nuo išorinių mirties priežasčių – 12 asmenų.

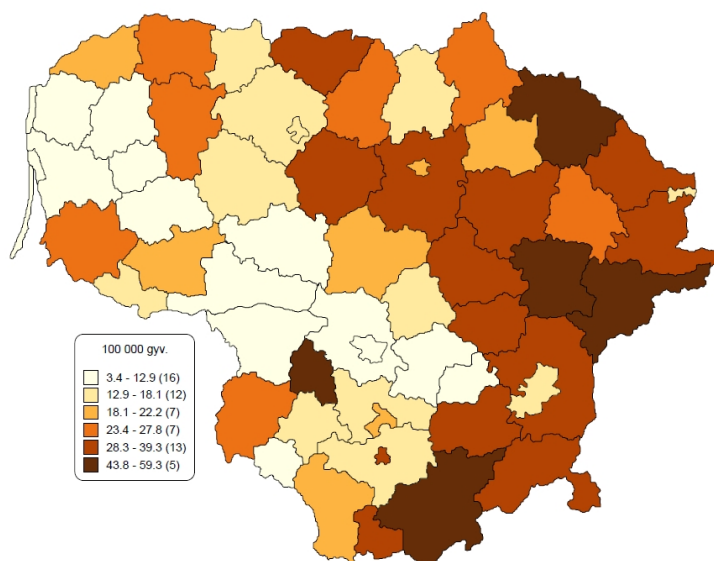
DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos biuras iš visų pagrindinių rodiklių, kurie patenka į raudonąją grupę, detaliai analizei pasirinko šiuos rodiklius:

1. Mirtingumas / Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu.
2. Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius.
3. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje.

1. Mirtingumas / standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu

2019 m. Lietuvoje nebuvo nei vienos savivaldybės, kurioje nebūtų mirčių, susijusių su alkoholio vartojimu (5 pav.). Alkoholio vartojimas sukelia sunkius sveikatos sutrikimus. Tai skrandžio, kepenų bei kasos ligos, atsitiktiniai ir tyčiniai apsinuodijimai, vaisiaus ir naujagimio patologijos, psichikos ir elgesio sutrikimai, epilepsiniai sindromai. Nustatyti priežastiniai ryšiai tarp vidutinio suvartoto alkoholio kiekio ir daugiau kaip 60 ligų.

5 pav. Standartizuoto mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15) 100 000 gyv. kartograma (25 rodiklis). Šaltinis: Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras

Mirtingumo rodiklis dėl alkoholio lemtų priežasčių – tai mirusiųjų skaičius per metus nuo alkoholio lemtų priežasčių 100 000 gyventojų. *Standartizuotas mirtingumo rodiklis* dėl alkoholio lemtų priežasčių – tai rodiklis, nušviečiantis, koks būtų nagrinėjamos populiacijos mirtingumas dėl alkoholio sąlygotų priežasčių, jei mirtingumas amžiaus grupėse nesikeistų, o gyventojų skaičius amžiaus grupėse būtų proporcingas standartinės (Europos) populiacijos gyventojų skaičiui.

Mirtingumo skaičiavimo metodika:

$$\frac{\text{Mirusiųjų skaičius per metus}}{\text{Vidutinis metinis gyventojų skaičius}} * 100\,000$$

Standartizuoto mirtingumo skaičiavimo metodika:

$$M = \frac{\sum W_i M_i}{\sum W_i} * 100\,000$$

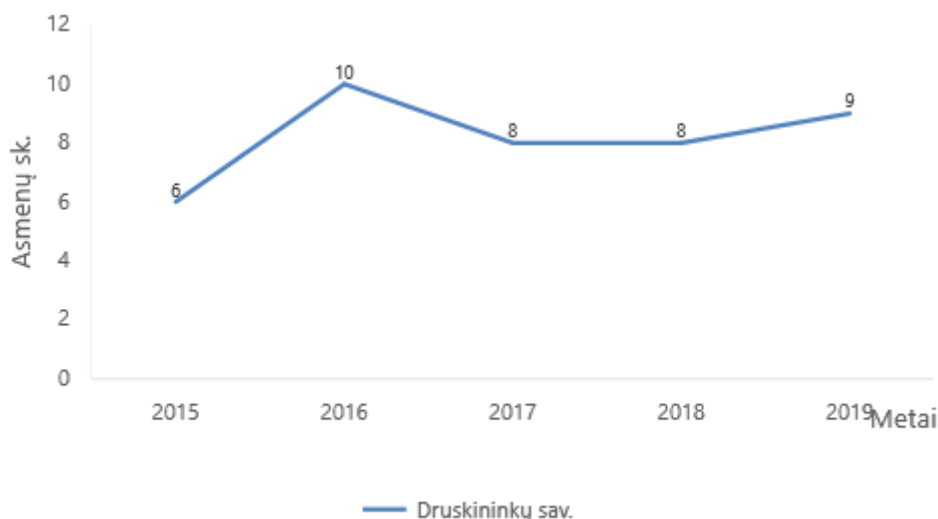
M – standartizuotas mirtingumas 100 000 gyventojų

W_i – standartinė Europos populiacija ($W_i = 1600, 6400, 7000..$), i – amžiaus grupės (0m., 1-4m., 5-9m...)

M_i – mirtingumas i -tojoje amžiaus grupėje (mirčių skaičius, padalintas iš vidutinio gyventojų skaičiaus).

Lietuvos mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis yra 1,0/100 000 gyv. (rodiklis standartizuotas), Druskininkų savivaldybės siekia 1,79/100 000 gyv.

Druskininkų savivaldybėje dėl alkoholio vartojimo 2019 metais mirė 9 asmenys (6 pav.). Visi mirę asmenys vyrai, 7 mirties priežastis – alkoholinė kepenų liga, 2 – kepenų cirozė ir fibrozė. Atkreiptinas dėmesys, kad ši problema opi visoje Lietuvoje – 2019 metais Lietuvoje dėl šios priežasties mirė 5 proc. daugiau asmenų, nei 2018 metais. Mažų savivaldybių (tarp jų ir Druskininkų sav.), kiekvienam atvejui rodikliai yra labai jautrūs dėl mažo gyventojų skaičiaus. Todėl rekomenduojama skaičiuoti 3–4 metų vidurkį. 2015–2019 m. mirusiųjų dėl alkoholio asmenų vidurkis buvo 8,2 asm.

6 pav. Druskininkų savivaldybėje mirusių nuo alkoholio vartojimo asmenų skaičius 2015–2019 metais. Šaltinis: Higienos instituto sveikatos statistikos duomenų bazė.

2019 metais Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos biuras pradėjo teikti priklausomybių konsultanto paslaugas, kuriomis pasinaudojo 36 su savo ar artimųjų priklausomybe susiduriantys asmenys – 20 moterų ir 16 vyrų, jiems suteiktos nuo 1 iki 12 konsultacijų. Paslaugos teikiamos anonimiškai, nemokamai, asmuo gali kreiptis neribotą skaičių konsultacijų per metus.

Paslaugas teikia profesionalus priklausomybių ligų konsultantas, VšĮ „Alytaus apskrities vyrų krizių centro“ direktorius V. Tamulionis, į Druskininkus atvykstantis konsultuoti kiekvieną trečiadienį. Šios konsultacijos tęsiamos 2020 metais, taikant atkryčio prevenciją, informuojant apie galimus gydymo būdus ir įstaigas.

Šiems nuo priklausomybės kenčiantiems asmenims padeda ir Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centre dirbanti psichologė, psichiatrė. Daug dėmesio skiriama ankstyvajai intervencijai. Nemokamas konsultacijas teikia ir Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos biuro psichologė, dirbanti su paaugliais ir suaugusiais, ankstyvosios intervencijos specialistai, kurie teikia pagalbą nereguliaraus alkoholio ar narkotikų vartojimo patirtį turintiems 14–21 metų jaunuoliams. Kartu su Lietuvos policija, psichologu, Druskininkų pasienio užkardos specialistais ir kinologais vedamos paskaitos visose Druskininkų savivaldybės mokyklose mokiniams alkoholio ir narkotinių medžiagų prevencijos temomis. Ankstyvąją intervenciją vykdo ir visuomenės sveikatos biuro specialistės, vykdančios sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose. Šeimoms ir vaikams, patekusioms į krizę dėl įvairių problemų, taip pat ir dėl žalingų įpročių ar kitos nepalankios aplinkos veiksnių, padeda tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius.

Druskininkų socialinių paslaugų centras taip pat teikia paslaugas nuo alkoholio priklausomiems asmenims. 2019 metais pagalba buvo suteikta 36 asmenims (13 moterų ir 23 vyrams), iš jų 25 asmenims taikytas medikamentinis gydymas, 10 gydėsi Respublikiniame priklausomybės ligų centro Vilniaus skyriuje, 1 iš jų gydėsi pagal „Minesotos programą“, 2 taikyta detoksikacija, 2 išvyko gydytis į ilgalaikės reabilitacijos centrus. Centre teikiama kompleksinė psichiatro konsultacija su psichodiagnostiniu asmenybės ištyrimu bei farmakoterapija / blokerapija, apmokamas gydymas medikamentais, apmokamos kuro sąnaudos vežant į gydymo įstaigas, kelionė į Akmenės raj. priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenę „Prieglobstis“ ir t. t. Centras taip pat organizuoja susitikimus su asmenimis, kurie turėjo priklausomybę alkoholiui, bet, pakeitę įpročius, dabar teikia pagalbą kitiems.

Suaugusiems asmenims, kenčiantiems nuo priklausomybės alkoholiui, savivaldybėje teikiama įvairiapusė pagalba: nuo laikinos nakvynės, paramos maisto produktais, aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, iki nemokamų teisinių konsultacijų, mediacijos paslaugų, pozityvios tėvystės kursų, vaikų priežiūros dienos centre ir kt.

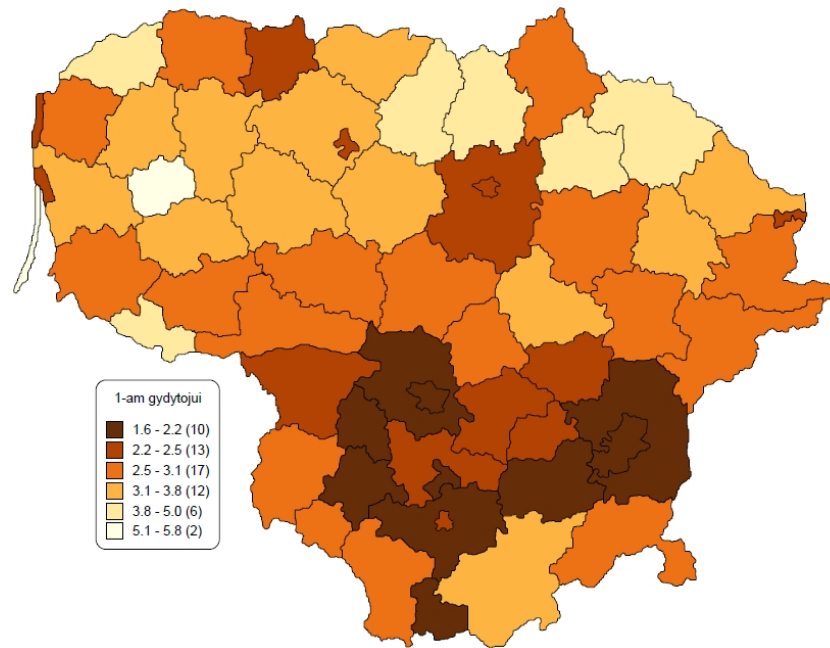
2. Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius.

Efektyvi pirminė sveikatos priežiūra padeda išspręsti daugumą gyventojų sveikatos problemų. Šeimos gydytojas yra pirmasis specialistas, į kurį kreipiasi ūmine ar lėtine liga sergantis žmogus, taip pat besikreipiantys profilaktiškai. Taigi, siekiant gerinti paslaugų prieinamumą bei keliant tikslą, kad gyventojai būtų sveikesni ir ilgiau gyventų, didelis darbo krūvis tenka pirminės asmens sveikatos priežiūros specialistams, atsakingiems už ligų diagnostiką ir profilaktiką – gydytojui ir slaugytojui.

Šis rodiklis parodo, koks yra sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas ir efektyvumas. Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui skaičiavimo metodika yra tokia:

Praktikuojančių slaugytojų skaičius meto pabaigoje
Praktikuojančių gydytojų skaičius meto pabaigoje

Vidutiniškai Lietuvoje 2019 m. vienam gydytojui teko 2 slaugytojai (7 pav.).

7 pav. Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičiaus kartograma (32 rodiklis).
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2019 m. Druskininkų savivaldybėje slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, rodiklis yra 1,8. Lyginant su 2018 m. šis rodiklis nepakito (1,8). Iš viso savivaldybėje dirba 133 praktikuojantys slaugytojai (savivaldybės sveikatos priežiūros įstaigos, odontologų kabinetai, privatūs šeimos gydytojų kabinetai). Vertinant šį rodiklį, svarbu atsižvelgti į tai, jog Druskininkų savivaldybė yra viena iš mažesnių Lietuvoje, todėl prisirašiusių gyventojų skaičius vienam gydytojui tenka mažesnis negu didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Dėl to ir slaugytojų skaičius, tenkantis 1 gydytojui, yra mažesnis.

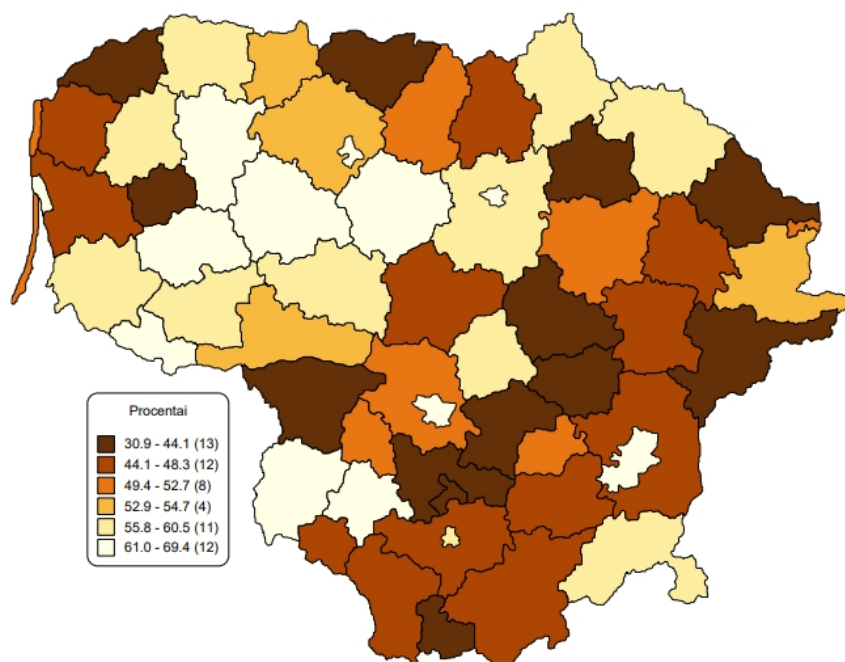
3. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje.

Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa skirta 50–74 metų amžiaus asmenims, kuriems vieną kartą per 2 metus gali būti atliekamas slaptas kraujavimo testas. Ši prevencinė programa yra finansuojama privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis.

Tikslinės populiacijos dalies (proc.), dalyvavusios storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje skaičiavimo metodika yra tokia:

$$\frac{X_n - X_{n-1}}{\frac{Y_n + Y_{n-1}}{2}} * 100$$

Kai X – 50–74m. amžiaus asmenys, dalyvavę prevencinėje programoje, Y – vidutinis metinis 50–74m. amžiaus gyventojų skaičius, n – kalendoriniai metai. Kadangi programa galima pasinaudoti 1 kartą per 2 metus, skaičiuojamas dviejų metų vidurkis.

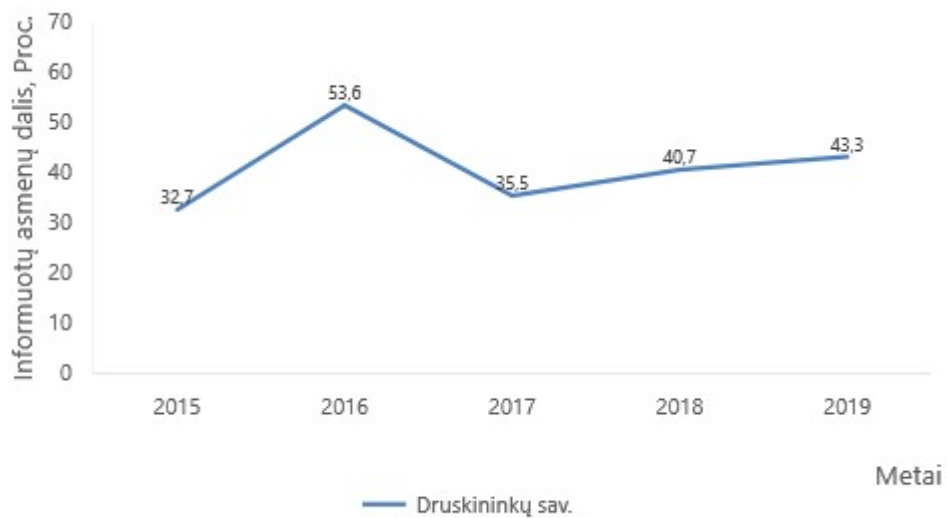

8 pav. Tikslinės populiacijos dalies (proc.), dalyvavusios storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos prevencinėje programoje 2018–2019m. kartograma.

Šaltinis: Higienos instituto sveikatos informacijos centras.

Storosios žarnos vėžys pagal dažnumą tarp piktybinių navikų Lietuvoje užima trečiąją vietą. Vienas iš lemtingų faktorių šiai ligai išsivystyti yra socialiniai-ekonominiai veiksniai (tai dažna liga išsivysčiusios šalyse), gali būti susiję su amžiumi (9 iš 10 storosios žarnos vėžiu sergančių žmonių yra virš 50 metų), įtakos turi piktnaudžiavimas alkoholiu, rūkymas, nesubalansuota mityba, antsvoris, mažas fizinis aktyvumas, patogus gyvenimo būdas. Ankstyvoje ligos stadijoje simptomai beveik neįjuntami. Dėl to šiai ligai suvaldyti labai svarbi profilaktika, gyventojų informuotumas.

Druskininkų savivaldybėje iš 3982 asmenų, galinčių dalyvauti storosios žarnos vėžio prevencinėje programoje 2018–2019 metais, buvo informuoti 1903 (43,28 proc.) (9 pav.). Iš jų 82 dalyvavo kolonoskopijos procedūroje. Nuo 2019 metų Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centre sukurta koordinatoriaus pareigybė, kurio darbo tikslas ir uždavinys – kiekvieną Druskininkų savivaldybės gyventoją asmeniškai informuoti, priminti, skatinti dalyvauti nemokamose jiems aktualiose prevencinėse programose. Visos prevencinės programos organizuojamos taip, kad nereikėtų laukti eilėje, paslauga būtų teikiama patogiai ir greitai vieno vizito metu. Yra sukurta ir gydytojų motyvacijos sistema, už pritraukimą dalyvauti programoje ir gerus darbo rezultatus jie yra skatinami finansiškai. Tikimasi, kad didesnis parodytas asmeninis dėmesys kiekvienam pacientui padidins Druskininkų savivaldybės gyventojų informuotumą ir norą reguliariai tikrintis profilaktiškai, dalyvauti prevencinėse, taip pat ir storosios žarnos vėžio, programose. Ankstyva diagnostika yra vienas svarbiausių rodiklių sėkmingam ligos suvaldymui.

9 pav. Informuotų asmenų (50–74 m.) apie galimybę dalyvauti storosios žarnos vėžio ankstyvosios prevencijos programoje (proc. nuo galinčių dalyvauti programoje) Druskininkų sav. 2015–2019 m. dalis (proc.). Šaltinis: *Vilniaus teritorinė ligonių kasa*.

Apibendrinant galima teigti, kad Druskininkų savivaldybėje informuotumas dėl galimybės dalyvauti storosios žarnos vėžio ankstyvosios prevencijos programoje 2019 metais didėjo lyginant su 2017–2018 metais.

Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos biuras atlieka šviečiamąjį darbą, reguliariai įvairiais kanalais informuodamas apie prevencines, taip pat ir storosios žarnos vėžio, programas, įtraukdamas savivaldybės gyventojus į įvairius minėtinius, su sveikata susijusius renginius, skatindamas gyventojus dalyvauti fizinės veiklos renginiuose ir taip užkirsti kelią ligoms, glaudžiai susijusioms su sėsliu gyvenimo būdu.

Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centras 2021 metais pradės įgyvendinti naują projektą, skirtą pacientams, sergantiems 2 ir daugiau ligų pagal sąrašą – „Integruotos sveikatos priežiūros modelio pritaikymas poliligotų pacientų sveikatos priežiūrai pirminėje grandyje“. Projekto modelis parengtas remiantis didžiulio multicentrinio (vykusio 20 Europos valstybių 2017–2020 m.) klinikinio tyrimo CHRODIS+ pagrindu. Projekto trukmė – 2 metai. Jo metu pacientai bus aktyviai prižiūrimi koordinuotos specialistų komandos, konsultuojantis kartu su Santaros klinikų specialistais sukurtas individualus sveikatos priežiūros planas su siektiniais tikslais, kurio laikymąsi ir monitoringą užtikrins reguliarūs atvejo vadybininko kontaktai su pacientu. Reikalui esant, pacientas turės galimybę gauti reikiamų specialistų konsultacijas „žaliojo koridoriaus“ principu. Tikimasi, kad tai ypač padės pagerinti lėtinių ligų, taip pat ir storosios žarnos vėžio, eigos valdymą.

DRUSKININKŲ SAVIVALDYBĖS RODIKLIŲ, ATSPINDINČIŲ GERIAUSIĄ SITUACIJĄ, ANALIZĖ

Druskininkų savivaldybėje geriausi rodikliai buvo pasiekti šių uždavinių vykdyme:

1. Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis;
2. 2 metų amžiaus vaikų MMR1 skiepavimo apimtys;
3. 1 metų amžiaus vaikų DTP3, poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos skiepavimo apimtys;
4. Tikslinės populiacijos (6–14 m.) dalis, dalyvavusių vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis, programoje;
5. Vaikų, neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis.

1. Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10 000 gyventojų

2019 metais didžiausias sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis stebėtas didžiųjų Lietuvos miestų bei jų rajonų savivaldybėse. Druskininkų savivaldybėje šis rodiklis buvo vienas geriausių – fiksuoti tik 27 nauji susirgimo atvejai.

	2016	2017	2018	2019
Asmenų skaičius	48	57	89	27
Rodiklis	23.7 %	28.8 %	45.7 %	14,0 %

10 pav. Nauji sergamumo žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) atvejai 2016–2019 metais, asm. Šaltinis: Higienos instituto sveikatos informacijos centras

Žarnyno infekcinių ligų plitimui didelę įtaką turi sezoniškumas – ligų atvejų padaugėja šaltuoju metų periodu. Jos valdymui didžiausią įtaką turi higienos laikymasis ir skiepų profilaktika. Liga lengvai plinta šeimose bei vaikų kolektyvuose. Druskininkų visuomenės sveikatos biuro specialistės, vykdančios priežiūrą ugdymo įstaigose, skiria daug dėmesio vaikų rankų higienos mokymui, tėvų informavimui ir švietimui, 2019 metais vykdytas projektas „Formuokime taisyklingus asmens higienos įgūdžius“.

2. 2 metų amžiaus vaikų MMR1 skiepavimo apimtys

2 metų amžiaus vaikų, paskiepytų nuo MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina), Druskininkų savivaldybėje 2017–2019 metais, skaičius buvo 170 vaikų. Rekomenduojamą 95 proc. skiepavimo apimtį Druskininkų savivaldybė viršijo – vakcina paskiepyta 100 % vaikų.

	2016	2017	2018	2019
Asmenų skaičius	148	165	165	170
Rodiklis	99.3 %	98.9 %	92,7 %	100 %

11 pav. 2 metų amžiaus vaikų, paskiepytų nuo MMR1 2016–2019 metais Druskininkų savivaldybėje skaičius. Šaltinis: Higienos instituto sveikatos informacijos centras.

3. 1 metų amžiaus vaikų DTP3 skiepavimo apimtys

1 metų amžiaus vaikų, paskiepytų nuo DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės) buvo 98,3 proc., arba 169 vaikai. Lietuvos skiepavimo šia vakcina rodiklis yra 92,7 proc.

	2016	2017	2018	2019
Asmenų skaičius		154	162	169
Rodiklis		100,0 %	93,1 %	98,3 %

12 pav. 1 metų amžiaus vaikų, paskiepytų nuo DTP3 2016-2019 metais Druskininkų savivaldybėje skaičius. Šaltinis: Higienos instituto sveikatos informacijos centras.

4. Tikslinės populiacijos (6-14 m.) dalis, dalyvavusių vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis, programoje

Vaikų (6–14 metų) skaičius, dalyvavusių krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje 2019 metais buvo 672 vaikai. Druskininkų savivaldybė buvo antra Lietuvoje, pasiekusi tokį aukštą vaikų dalyvavimo šioje programoje rodiklį. Lietuvos rodiklis yra 15,0 proc. Druskininkų savivaldybėje 2019 metais – 52,1 proc.

	2016	2017	2018	2019
Asmenų skaičius	747	797	653	672
Rodiklis	54,0 %	57,9 %	46,3 %	52,1 %

13 pav. Vaikų (6–14 metų), dalyvavusių vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje 2016–2019 metais Druskininkų savivaldybėje skaičius. Šaltinis: Higienos instituto sveikatos informacijos centras.

5. Vaikų, neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis

Vaikų, neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų Druskininkų savivaldybėje rodiklis yra 28,7 proc. Lietuvos rodiklis 2019 metais buvo 20,0 proc. Šis rodiklis nustatomas pagal vaikų, pristačiusių sveikatos pažymą į mokyklas, odontologo išvadą.

	2016	2017	2018	2019
Asmenų skaičius	Taikyta kita	433	434	384
Rodiklis	skaičiavimo metodika	22,5 %	26,5 %	28,7 %

14 pav. Vaikų, neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų 2017–2019 metais Druskininkų savivaldybėje skaičius. Šaltinis: Higienos instituto sveikatos informacijos centras.

IŠVADOS

1. 86,2 proc. Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių reikšmių buvo geresni arba atitiko Lietuvos rodiklių vidurkį. Tik 13,7 proc. Druskininkų savivaldybės rodiklių reikšmių buvo prastesni ir pateko į raudonąją kategoriją.
2. Kelinti metai iš eilės pasiekti ir toliau gerinami rezultatai rodikliuose „Sergamumo žarnyno infekcinėmis ligomis“, 2 metų amžiaus vaikų MMR1 skiepavimo apimtys“; „1 metų amžiaus vaikų DTP3, poliomielito ir B tipo Haemophilus influenzae infekcijos skiepavimo apimtys“; „Tikslinės populiacijos (6–14 m.) dalis, dalyvavusių vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis, programoje“; „Vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis“ – tai rodo didelį savivaldybės gyventojų sąmoningumą ir sveikatos priežiūros įstaigų indėlį į informuotumą ir paslaugų kokybę.
3. Geriausiai Druskininkų savivaldybėje sekėsi įgyvendinti uždavinį „Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą“, „Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką“, taip pat „Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį“.

REKOMENDACIJOS

Sveikatos priežiūros įstaigoms:

1. Dėl mirtingumo priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu – didinti priklausomybių konsultanto, psichologo paslaugų prieinamumą, teikti rekomendacijas nuo alkoholio priklausomiems asmenims ir jų artimiesiems, skirti didelį dėmesį prevencijai dar ugdymo įstaigoje besimokantiems mokiniams, tęsti įtaigius edukacinius-prevencinius pristatymus ugdymo įstaigose su psichologu ir pareigūnais.
2. Dėl tikslinės populiacijos dalies, dalyvavusios storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje – didinti gyventojų informuotumą ir sąmoningumą apie ligą, jos diagnostiką, ligos prevenciją, skatinti šeimos gydytojus kviesti dalyvauti specialiosiose sveikatos stiprinimo programose, užtikrinti informacijos sklaidą rizikos grupėse.
3. Bendradarbiauti sveikatos priežiūros įstaigoms tarpusavyje, užtikrinti prevencinių programų tęstinumą.
4. Tęsti fizinio aktyvumo veiklas, skatinti aktyvų gyvenimo būdą, sveiką gyvenseną.

Druskininkų savivaldybės gyventojams:

1. Aktyviai dalyvauti prevencinėse sveikatos gerinimo programose, naudotis profesionalia pagalba Druskininkų savivaldybėje, teikiama asmenims, norintiems atsisakyti žalingų įpročių.
2. Reguliariai tikrintis sveikatą, dalyvauti valstybės finansuojamose piktybinių navikų ir širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėse programose.
3. Užsiimti reguliaria fizine veikla, kuri gerina fizinę ir psichologinę organizmo būklę, skatinti naudotis naujausia miesto parkų ir pasivaikščiojimų infrastruktūra.

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Druskininkų savivaldybės administracija
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl Druskininkų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2019 metų ataskaitos patvirtinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2021-04-01 Nr. T1-51
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Ričardas Malinauskas Savivaldybės meras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-04-01 13:31
Parašo formatas	Ilgalaikio galiojimo (XAdES-XL)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2021-04-01 13:32
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	RCSC IssuingCA
Sertifikato galiojimo laikas	2020-01-13 11:03 - 2022-01-12 11:03
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Živilė Stravinskaitė Skyriaus vedėjas
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-04-01 14:30
Parašo formatas	Ilgalaikio galiojimo (XAdES-XL)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2021-04-01 14:31
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2019-12-27 12:36 - 2024-12-25 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	0
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20210331.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2021-04-21)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2021-04-21 nuorašą suformavo Rasa Lukšytė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-